

Calle Karlsson
Ledningsstrateg
calle.karlsson@trelleborg.se

Kommunstyrelsen

Beslut om fortsatt deltagande och medfinansiering av Leader Söderslätt under programperioden 2023-2027

Sammanfattning

I ärenden avseende *Löpande granskning Leader Söderslätt* beslutade kommunstyrelsen den 23 juni 2022, § 184, att uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på villkor för Trelleborgs kommuns fortsatta medlemskap i Leader Söderslätt.

Trelleborgs kommun har sedan tidigare, via en avsiktsförklaring som undertecknades av kommunstyrelsens tidigare ordförande Mikael Rubin (M) den 24 augusti 2021, ställt sig bakom arbetet med att ta fram och skriva en lokal utvecklingsstrategi för Leader Söderslätt 2023-2027. För deltagande i Leader Söderslätt under programperioden 2023-2027 behöver kommunen därutöver fatta beslut om medfinansiering samt nominera person som ska representera kommunen i Leader Söderslätts styrelse.

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta att Trelleborgs kommun ska medfinansiera Leader Söderslätt med 320 000 kr per år under programperioden 2023-2027. Kostnaden för medfinansieringen ska finansieras genom kommunstyrelsens budget för oförutsedda kostnader år 2023 och från och med år 2024 hanteras i ordinarie budgetprocess.

Kommunstyrelsen föreslås vidare besluta att uppdra till kommundirektören att nominera en tjänsteperson som ska representera Trelleborgs kommun i styrelsen för Leader Söderslätt. Vid nominering ska det beaktas att frågor rörande Leader Söderslätt bör handhas av den funktion som har hand om landsbygdsfrågor och/eller näringslivsfrågor.

Som villkor för kommunens fortsatta deltagande och medlemskap i Leader Söderslätt föreslås kommunstyrelsen besluta, att kommunens landsbygdsstrategi ska vara vägledande för vilka projekt som genomförs med medfinansiering från Trelleborgs kommun samt ligga till grund för årlig uppföljning av Leader Söderslätts projekt och aktiviteter.

Ytterligare information finns under rubriken *Ärendet* i kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2023-01-11
Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2022-06-23, § 184, KS 2021/576
Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-09-30, § 272, KS 2021/576
Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2021-05-12, § 100, KS 2021/186
Avsiktsförklaring – förberedande stöd inom Leader 2023-2027, 2021-08-24,
KS 2021/554
Lokal utvecklingsstrategi för Söderslätt 2023-2027, 2021-10-07 (datum i filnamn)
Landsbygdsstrategi för Trelleborgs kommun, antagen av kommunfullmäktige
2018-08-27, § 158, KS 2017/147

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår besluta att föreslå kommunstyrelsen besluta

att Trelleborgs kommun ska medfinansiera Leader Söderslätt med 320 000 kr per år under programperioden 2023-2027

att kostnaden för medfinansieringen av Leader Söderslätt ska finansieras genom kommunstyrelsens budget för oförutsedda kostnader år 2023 och från och med år 2024 hanteras i ordinarie budgetprocess

att uppdra till kommundirektören att nominera en tjänsteperson som ska representera Trelleborgs kommun i styrelsen för Leader Söderslätt

att kommunens landsbygdsstrategi ska vara vägledande för vilka projekt som genomförs med medfinansiering från Trelleborgs kommun samt ligga till grund för årlig uppföljning av Leader Söderslätts projekt och aktiviteter.

Beslutet skickas till

Kommundirektörens stab
Arbetsmarknadsnämnden

Ärendet

Leadermetoden

Lokalt ledd utveckling genom Leader innebär att den som har idéer om den lokala utvecklingen kan föra fram dem, engagera sig och söka pengar till projekt. Det handlar om att utveckla sin bygd utifrån lokala förutsättningar. Tanken är att lokal utveckling genomförs mest effektivt av dem som bor och verkar i ett område.

Inom Leader samarbetar privat, ideell och offentlig sektor för att bidra till lokal utveckling. Människor från de tre sektorerna bildar en ideell förening, en lokal aktionsgrupp som kallas för LAG (Local Action Group). Föreningen leds av en styrelse där alla tre sektorer är representerade. De arbetar alltid inom ett geografiskt område som kallas leaderområde. Målet är att skapa attraktiva områden med konkurrenskraftig verksamhet, nya företag och fler jobb.

I varje leaderområde finns ett leaderkontor som hjälper till att informera, utveckla idéer och ta emot ansökningar om stöd. Dit kan man vända sig för att få hjälp med sin projektidé och man kan få hjälp att få kontakt med andra projekt eller aktörer för att komma vidare.

I varje leaderområde finns en utvecklingsstrategi som ligger till grund för utvecklingen i området. Strategin beskriver vad som behöver göras för att till exempel öka sysselsättningen, få fler nya företag och få området att bli attraktivt och konkurrenskraftigt. I utvecklingsstrategin finns också en budget som bestämmer hur mycket stöd som de som bor och är verksamma i området kan söka. Strategin styr också vilka projekt som kan få stöd i leaderområdet.

Leader 2023-2027

Det finns totalt cirka 1,7 miljarder kronor för att stärka Sveriges konkurrenskraft med hjälp av lokalt ledd utveckling genom Leader under perioden 2023-2027. Pengarna för arbetet och projekten kommer från EU (Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling) och från svenska staten, men även från kommuner och ibland regioner.

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att förbereda för finansieringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling i kommande period. Sveriges strategiska plan, där Leader ingår, godkändes av EU-kommissionen den 28 oktober 2022. Den 15 oktober 2021 var sista dagen att ansöka om att bilda leaderområde och skicka in den lokala utvecklingsstrategin. Jordbruksverket har fastställt urvalskriterier för urvalet av de lokala utvecklingsstrategierna och inrättat en urvalskommitté. Urvalskommittén har slutfört sitt uppdrag med att bedöma och poängsätta de lokala utvecklingsstrategierna, och Jordbruksverket har meddelat samtliga leaderområden att de är prioriterade och vilken budget de har möjlighet att få.

Den 15 oktober 2022 var sista dag att ansöka om att starta leaderområde för Leader 2023-2027. Det finns 40 aktuella ansökningar om att starta leaderområde i Sverige. När ansökningar är kompletta och nödvändiga beslut samt regelverk är på plats kommer leaderområdena att få sina startbeslut.

Genomförande av projekt inom Leader

På Jordbruksverkets hemsida framgår det hur det går till när man ansöker om stöd inom Leader.

Processen inleds med att man kontaktar sitt leaderområde angående sin projektidé. Därefter skickas en ansökan in i via Jordbruksverkets e-tjänst. Ansökan skickas vidare till det lokala leaderkontoret. Projektidén tas upp på möte med föreningens styrelse och bedöms enligt urvalskriterierna. Om projektet blir godkänt prioriterar styrelsen ansökan. Leaderkontoret för sin del av handläggningen innan ansökan skickas vidare för handläggning och beslut hos Jordbruksverket.

När aktiviteter och utgifter är genomförda respektive betalda skickar man in ansökan om utbetalning. Jordbruksverket handlägger och betalar ut pengarna.

Uppdrag till kommundirektören att återkomma med förslag på villkor för kommunens fortsatta medlemskap i Leader Söderslätt

Kommunstyrelsen beslutade den 12 maj 2021, § 100, att förlänga medfinansieringen till Leader Söderslätt under åren 2021-2022. Kommunstyrelsen beslutade samtidigt att projektet skulle återrapporteras till kommunstyrelsens arbetsutskott den 30 september 2021.

Vid återrapporteringen till kommunstyrelsens arbetsutskott den 30 september 2021, § 272, beslutade arbetsutskottet begära en tydligare återrapportering från Leader Söderslätt ur ett kostnads-/nyttoperspektiv. Arbetsutskottet uppdrog vidare till kommundirektören att göra en fördjupad controllerinsats kopplat till Leader Söderslätt och att återkomma till arbetsutskottet med förslag till vidare politisk hantering.

I ärenden avseende *Löpande granskning Leader Söderslätt* beslutade kommunstyrelsen den 23 juni 2022, § 184, att godkänna kommunledningsförvaltningens utlåtande. Kommunstyrelsen beslutade vidare uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på villkor för Trelleborgs kommuns fortsatta medlemskap i Leader Söderslätt.

Förslag om fortsatt deltagande och medfinansiering av Leader Söderslätt under programperioden 2023-2027

Trelleborgs kommun har sedan tidigare, via en avsiktsförklaring som undertecknades av kommunstyrelsens tidigare ordförande Mikael Rubin (M) den 24 augusti 2021 (se bilaga), ställt sig bakom arbetet med att ta fram och skriva en lokal utvecklingsstrategi för Leader Söderslätt 2023-2027.

För deltagande i Leader Söderslätt under programperioden 2023-2027 behöver kommunen därutöver fatta beslut om medfinansiering samt nominera person som ska representera kommunen i Leader Söderslätts styrelse.

Medfinansiering

Offentlig medfinansiering utgår med 320 000 kr/år för 2023-2027. Denna summa utgör 75 % av kommunens totala medfinansiering. Resterande 25 % tillförs i varje enskilt projekt i form av arbetad tid eller kontanta medel. Härutöver finns möjlighet

för Leader Söderslätt att medfinansiera projekt genom en begränsad central pott, utan att kommunen tillför ytterligare medel eller tid enligt 25-procentsregeln.

Nuläge

I dag finns ingen tydlig koppling mellan aktiviteter inom ramen för Leader Söderslätt och kommunens politiska prioriteringar när det gäller landsbygdsutveckling. Samtidigt är leadermetoden ett värdefullt verktyg som, om den används på rätt sätt, tillför kommunen mer resurser för att uppnå lokala mål inom ramen för arbetet med att främja tillväxt utanför tätorten. Att kommunen inte jobbar strategiskt med frågan innebär att kommunens medfinansiering inte riktas tillräckligt tydligt mot att främja insatser i enlighet med tagna beslut, och att synergieffekter mellan enskilda projekt och kommunens ordinarie verksamhet inte uppnås. Likaså är kommunens möjlighet att systematiskt följa upp på projektinsatsernas mål och verkan begränsad.

Härutöver saknas ett tydligt ägarskap för Leader Söderslätt i kommunens förvaltningsorganisation. Dels då ingen funktion har pekats ut som ansvarig för löpande kontakter och uppföljning, dels då kommunen i styrelsen för Leader Söderslätt representeras av en politiker när övriga kommuner har utsett tjänstepersoner. Detta lägger en onödig administrativ börda på den förtroendevalda som av Leader förväntas vara det praktiska ledet mellan deras projektkontor och kommunens förvaltningsorganisation.

Kommunen saknar även samordning av projekt inom kommunkoncernen då Leader Söderslätt idag har direktkontakt med enskilda förvaltningar och bolag. Det innebär i sig att kommunens medfinansiering riskerar att urvattnats i stället för att öronmärkas för insatser som verkar mot utpekade mål och prioriteringar.

Förslag

Kommunen bör tydligare knyta (och villkora) medfinansieringen i Leader Söderslätt, och därmed alla kommande projekt som beviljas i Trelleborgs kommun, till den politiskt antagna landsbygdsstrategin (se bilaga). På så sätt säkerställs att projektens aktiviteter främjar de prioriteringar som är beslutade, vilket också skapar tydlighet gentemot aktörer som vänder sig till Leader Söderslätt för att söka projektmedel.

Det är kommunledningsförvaltningens bedömning att den av Leader Söderslätt framtagna lokala utvecklingsstrategin för den kommande programperioden (se bilaga), innehåller brister som innebär att strategin i vissa delar krockar med kommunens egna prioriteringar. I framtagandet av strategin har vd för Visit Trelleborg under våren 2021 representerat Trelleborgs kommun vid ett förberedande möte samt en workshop. Förslag till strategi har därefter hanterats av den tidigare kommundirektören, med inspel från vd för Visit Trelleborg och avdelningschef näringsliv på arbetsmarknadsförvaltningen. Merparten av de synpunkter som lämnades har inte beaktats.

Med hänsyn till bristerna i den lokala utvecklingsstrategin bör landsbygdsstrategin fungera som kommunens riktmärke och filter för att säkerställa att skattemedel nyttjas i medborgarnas intresse. På så vis identifieras på förhand vilka projekt som

förväntas ge störst verkan. I landsbygdsstrategin kan också nyckeltal identifieras som underlättar årlig uppföljning av Leader Söderslätt projekt och aktiviteter.

För att säkerställa optimal samordning bör frågor rörande Leader Söderslätt handhas av den funktion som har hand om landsbygdsfrågor och/eller näringslivsfrågor. Detta då insatser inom Leader syftar till att främja sysselsättning samt landsbygdens attraktivitet och hållbarhet. Eftersom alla projekt kräver ytterligare 25 % kommunal medfinansiering i tid eller kontanta medel, finns här en förstärkt möjlighet till medbestämmande som kommunen bör utnyttja. Därför krävs även samordning av projektinsatser inom kommunkoncernen. Ett projekt ska inte kunna beviljas utan att ett central godkännande har inhämtats, antingen från en grupp tjänstepersoner eller ett politiskt utskott. Här bör kommunens särskilda kompetens när det gäller utveckling av näringsliv, landsbygd, hållbarhet och besöksnäring involveras.

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta att Trelleborgs kommun ska medfinansiera Leader Söderslätt med 320 000 kr per år under programperioden 2023-2027. Kostnaden för medfinansieringen ska finansieras genom kommunstyrelsens budget för oförutsedda kostnader år 2023 och från och med år 2024 hanteras i ordinarie budgetprocess.

Kommunstyrelsen föreslås vidare besluta att uppdra till kommundirektören att nominera en tjänsteperson som ska som ska representera Trelleborgs kommun i styrelsen för Leader Söderslätt. Vid nominering ska det beaktas att frågor rörande Leader Söderslätt bör handhas av den funktion som har hand om landsbygdsfrågor och/eller näringslivsfrågor.

Som villkor för kommunens fortsatta deltagande och medlemskap i Leader Söderslätt föreslås kommunstyrelsen besluta, att kommunens landsbygdsstrategi ska vara vägledande för vilka projekt som genomförs med medfinansiering från Trelleborgs kommun samt ligga till grund för årlig uppföljning av Leader Söderslätt projekt och aktiviteter.